

prospěch jediného principu a jdoucí za ním pevně a bezohledně. Wilson, muž nábožensky cítící, proniknutý všemi kulturními hodnotami dneška, všechny složky daného problému úzkostlivě odvažující, cítící potřebu sebe i jiné objektivně přesvědčiti o správnosti svého činu, nežli se k němu rozhodne. Odtud postava Lenina má v sobě cosi barbarského, postava Wilsonova je typem dokonale kulturním. Proto Wilson má v zásadě souhlas a úctu celého světa, Lenin davy vášnivých přívrženců a davy vášnivých odpůrců.

O Wilsonovi víme snad dosti dobře, jak o něm budou souditi generace budoucí, jeho obraz nebude pro ně příliš odlišný od toho, který máme my. Za to těžko se dohadovati dnes, co bude někdy historie soudit o Leninovi. Dnes snad vůbec nedovedeme uvažovati o jeho osobě samé bez zaujímání stanoviska k palčivým problémům dneška. Jak na něj budou pohlížeti generace daleké budoucnosti, kterým snad už tyto problémy a boje budou cizí, protože definitivně rozřešené? Budou v něm vidět muže, jenž uskutečnil na čas utopii odporující odvčkému a nutnému řádu světa, nebo muže, jenž učinil počátek nového trvalého uspořádání lidské společnosti? To jest pro nás alternativa nerozřešitelná, ať už náš cit nebo politické přesvědčení pro tu neb onu možnost jest sebe silnější. A podle toho mu více nebo méně odpustí prostředky, jimiž bojoval. V každém případě však budou v něm obdivovati jeho nesmírně silnou a cílevědomou vůli a sílu jeho činu. — Jinak tomu u Wilsona. Jeho velkým činem jest vstup do války, ale ten není nikterak proň charakteristický, neboť tak by i jednal snad každý jiný prezident Německem provokované Unie. Wilsonovskými však jsou úvahy a řeči, jimiž vstup ten zdůvodnil a prohlašoval válečné cíle Ameriky. A wilsonovským bylo též jeho úsilí na mírové konferenci pařížské, a to nejvíce právě ono, které se nesetkalo se zdarem.

Dva typy reformátorů: tam typ revolucionáře, jenž provádí reformy tvrdým činem, zde typ myslitele, jenž chce reformovati argumenty přesvědčováním světa. Je to náhoda, že zatím daly události za pravdu tomu typu prvnímu? Věříme, že je. — n —

Macdonald o anglickém a kontinentálním socialismu. O rozdílu anglického socialismu (t. zv. labourismu) a kontinentálního socialismu vyslovil se nynější anglický ministerský předseda Ramsay MacDonald ve své knize »Politické směrnice pro dělnickou stranu.« Právě tam:

»Kontinentální socialism byl důsledkem dogmatického materialismu, jehož vůdčí myšlenkou byl třídní boj — kdežto anglický socialism se vyznačuje humanitní směrnici, neboť jeho myšlenky platí pro všechnu společnost. V jiných zemích ústavního parlamentarismu liší se strany podle dogmatických rozdílů a myšlenkových soustav — u nás však, kde ustavičné změny sociálních vztahů a politických směrnic nedovolily stranám, aby se navzájem měřily školskou logikou, vyrostl socialism z půdy vývojových teorií, které mají zřetel na politické rozpory, jež uvnitř společnosti vytváří protivu mezi tím, co dnes umírá a tím, co bude žiti. Má to veliký význam, pokládáme-li pokrok buď za boj mezi oprávněnými a neoprávněnými zájmy, nebo za snahu celého sociálního života po svobodě. Tento poslední názor byl názorem anglické nezávislé strany dělnické a vládnoucího britského socialismu. Ony socialistické směry, které se blížily druhému názoru, kontinentálnímu, u nás nikdy nekvetly.« — ik.

Dvě metody. T. G. Masaryk v článku *Impromptu historique* v 3. čísle Přítomnosti upozornil na časovou shodu dvou významných událostí: smrti Leninovy a nastolení dělnické vlády v Anglii, udá-